

การพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นฤมล ตีระพัฒน์

โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี)

naruemon@ess.ac.th

บทคัดย่อ

จากการจัดกิจกรรมแนะแนวให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) ศึกษาประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยนี้มีรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนามีเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามความต้องการการจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว, ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, แผนการจัดการเรียนรู้, แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ, แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. การพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ (1) T- ใช้ทีมเป็นฐานทำความเข้าใจตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (2) I- เก็บรวบรวมข้อมูลหรือข้อเท็จจริง (3) R- เลือกสถานการณ์ที่น่าสนใจ (4) A- ประยุกต์นำไปใช้ (5) P- สรุปสาระสำคัญเป็นแผนผังความคิด (6) H- บอกความสนใจ (7) A- เตรียมคำถามสร้างคำตอบ และ (8) T- การนำเสนอโดยกลุ่ม
2. หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model พบว่า ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นดังนี้
 - 2.1 ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เท่ากับ 83.35/82.70 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80
 - 2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
 - 2.3 ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model สูงขึ้นใน ทุกระยะที่ศึกษา
 - 2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model อยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ คือ ก่อนการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model นักเรียนควรได้รับการฝึกกระตุ้นให้มีทักษะการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในลักษณะต่างๆ มาแล้วด้วย เช่น กิจกรรมคิด-จับคู่-แลกเปลี่ยน (think-pair-share), การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) และการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นต้น

คำสำคัญ : ทักษะการคิดวิเคราะห์, การเลือกศึกษาต่อ, ชุดกิจกรรม, กิจกรรมแนะแนว, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Development of TIRAPHAT Model Based on Guidance to Enhance the Analytical Thinking Skills about Further Study for Students of The Secondary 3

Naruemon Tiraphat

Tessaban 1 (Engsiangsamakkee) school
naruemon@ess.ac.th

Abstract

According to organizing the activities of Guidance for the students of the secondary 3 , it found that the most of students lack of Analytical thinking skills about decision making with further study. The researcher developed the TIRAPAT Model which consisted of 1) to develop TIRAPHAT model based on Guidance to enhance the Analytical thinking skills about further study for students of the secondary 3 2) to study the effectiveness of TIRAPHAT model based on Guidance to enhance the Analytical thinking skills about further study for students of the secondary 3. This study was the research and development. The instrument used were the questionnaire on the needs of learning management in Guidance, learning activities package, lesson plan, achievement test, evaluation form about Analytical thinking skills, and the questionnaire about student's satisfaction on model.

The findings of this study are as follows:

1. TIRAPHAT Model based on Guidance to enhance the Analytical thinking skills about further study for students of the secondary 3, this model consists of 8 steps, which are; (1) T – Team base learning about the objectives (2) I - Inductive method to collect information or facts (3) R - Roleplaying from the experience sharing (4) A – Applying and Serving or solving the problem with the Collaboration process (5) P – Perceiving with Graphic Organize (6) H – Happy in my mind that want to tell (7) A - Asks and answers from the group to others and (8) T - Team Process by Presentation.
2. The effectiveness of TIRAPHAT Model based on Guidance to enhance the Analytical thinking skills about further study for students of the secondary 3 indicated that;
 - 2.1 The efficiency of the model was at 83.35/82.70 which higher than determination criteria 80/80.
 - 2.2 The achievement of post-test was higher than pre-test with statistically significant at 0.05.
 - 2.3 Student's Analytical thinking skills was higher in every term.
 - 2.4 Student's satisfaction on model was highest level.

As the research, The researcher has suggestions as follows: Before applying the TIRAPHAT model of learning management, students should be trained to have learning skills that focus on active learning in various ways such as think-pair-share, Small Group Discussion, and Role Playing, etc.

Keywords : Analytical Thinking Skill, Further Study, Learning Activity package, Guidance Activity,
Students of the secondary 3

บทนำ

การศึกษาเป็นส่วนสำคัญในชีวิตของมนุษย์ทุกคน หากจะให้การศึกษามีประสิทธิภาพและส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนอย่างสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยระบบการบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสม ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 มาตรา 9 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 2) ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า “การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” เป้าหมายสูงสุดของการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ เป็นคนดีต่อสังคมและประเทศชาติ และมีความสุขในการดำเนินชีวิตประจำวัน หรือกล่าวได้อีกประการหนึ่งว่า การศึกษาก็คือ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และการเรียนรู้ของคนไทยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เป็นแผนระยะยาว 20 ปี ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาของชาติไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” สอดคล้องกับแนวคิดของ แคโรลีน ชิเชฟฟีล (Caroline C. Sheffield, 2007 : 1-2) ที่กล่าวเกี่ยวกับความสามารถที่จำเป็นในการพัฒนาเด็กในศตวรรษที่ 21 ว่า นักเรียนทุกคนนี้ใช้ชีวิตตามโลกเทคโนโลยีและการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงต้องการความสามารถที่จำเป็นที่มากกว่าเดิม ได้แก่ ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ในยุคของศตวรรษที่ 21 ต้องให้นักเรียนเรียนรู้เชิงรุก นั่นคือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฟัง พูด อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็นขณะลงมือทำกิจกรรม และในขณะเดียวกันผู้เรียนต้องใช้กระบวนการคิด โดยเฉพาะกระบวนการคิดขั้นสูง คือ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และประเมินค่าในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ด้วย (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2561 : 35)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึง การศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาในระดับนี้เป็นการเตรียมตัวผู้เรียนก่อนเข้าสู่การศึกษาเฉพาะทางในระดับอุดมศึกษา เป็นการเรียนการศึกษาที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้และทักษะทางวิชาการหรือวิชาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของแต่ละบุคคล ดังนั้นการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา จึงเป็นช่วงเวลาที่สำคัญในชีวิตผู้เรียน เพราะเป็นช่วงเวลาในการฝึกฝนและพัฒนาตนเอง สำหรับผู้เรียนที่เลือกเรียนในสายสามัญ การเรียนในช่วงนี้คือช่วงเวลาของการเตรียมตัวสอบวัดระดับความรู้ความสามารถ เพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและของเอกชน และสำหรับผู้เรียนบางกลุ่มที่เลือกเรียนในสายอาชีวศึกษา นี่คือช่วงเวลาแห่งการฝึกฝนตนเอง เพื่อให้พร้อมสำหรับการเข้าสู่โลกของงานอาชีพ เมื่อจบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพแล้ว ดังนั้นไม่ว่าจะเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเรียนต่อสายอาชีวศึกษา ผู้เรียนทุกคนก็ล้วนจำเป็นต้องมีการวางแผนที่ชัดเจน สำหรับการศึกษาหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการวางแผนที่ชัดเจนรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด สามารถเกิดขึ้นได้จากการตัดสินใจอย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 9-17)

การตัดสินใจเป็นทักษะชีวิตหรือความสามารถอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความคิด ประสบการณ์ ความรู้และปัจจัยอื่น ๆ เพื่อช่วยให้ผลลัพธ์ที่เกิดจากการตัดสินใจเป็นสิ่งที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุดสำหรับผู้ทำการตัดสินใจ หรืออาจกล่าวได้อีกประการหนึ่งว่า มนุษย์ทุกคนล้วนดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของการตัดสินใจ การตัดสินใจมีกระบวนการที่ชัดเจนซึ่งสามารถช่วยผู้ตัดสินใจ เป็นทฤษฎีที่แสดงถึงวงจรกระบวนการตัดสินใจ โดยเริ่มจากจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์และเมื่อบุคคลมีความประสงค์ที่ต้องการตัดสินใจของเขา ต่อจากนั้นบุคคลก็จะพิจารณาข้อมูลที่ได้รับและพยายามนำมาประยุกต์ ให้สอดคล้องกับการเลือกพิจารณาความเป็นไปได้ของทางเลือก สำหรับการทำนายผลอาจจะขึ้นอยู่กับความสำเร็จของประสบการณ์ในอดีต และระดับความปรารถนาของบุคคลนั้น ซึ่งการทำนายผลจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ คือ ประการแรก ข้อมูลที่มีอยู่ประการที่สองลำดับขั้นตอนของค่านิยม ประการที่สาม การประเมินผลและการตัดสินใจเลือก ดังนั้น หากผู้ตัดสินใจได้รับการศึกษาและมีความรู้เพียงพอเพียง เกี่ยวกับการตัดสินใจและเรื่องที่ต้องตัดสินใจ

ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และได้รับการฝึกฝนที่เหมาะสมในการตัดสินใจแล้ว ผลลัพธ์ที่ออกจากการตัดสินใจแต่ละครั้ง ก็เกิดประโยชน์สำหรับผู้ตัดสินใจไม่มากนัก

การตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรืออาชีวศึกษาเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับนักเรียนทุกคนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่สองของการศึกษา นักเรียนเหล่านี้ จะได้รับข้อมูลแนวทางการศึกษาต่อหลากหลายไม่มากนัก แต่จากการสอบถามโดยครูแนะแนวพบว่า นักเรียนหลายคนยังไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าต้องการที่จะเรียนต่อในสายการศึกษาใด สายสามัญหรือสายอาชีพ เรียนในระบบหรือเรียนนอกระบบ ปัจจัยในเรื่องความคาดหวังของครอบครัว รายได้ของครอบครัว หรือกลุ่มเพื่อน ล้วนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ในบางครั้งการเลือกศึกษาต่อเป็นหน้าที่ของผู้ปกครอง ที่ได้วางแผนไว้ให้บุตรของตนเอง หรือบางครั้งการตัดสินใจเลือกการศึกษาต่อ ก็เกิดขึ้นโดยอาศัยความนิยมของกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่ ไม่ได้เกิดขึ้นจากความต้องการหรือความสนใจที่แท้จริงของผู้เรียน ผลที่ตามมาก็คือ เมื่อเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออาชีวศึกษาแล้ว มีผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่สามารถเรียนต่อไปได้ มีการลาออกกลางคัน มีบางรายถูกไล่ออกเพราะผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งส่งผลเสียทั้งจิตใจของผู้เรียนและผู้ปกครอง ทั้งยังเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากร เงินทองและเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ เด็กหรือเยาวชนที่ถูกให้ออกจากโรงเรียนกลางคัน (Dropout) นั้น (ทิชา ณ นคร ; อ้างถึงใน อภิชา แดงจำรูญ, 2563 : 6) เขาไม่ได้มีแต่ร่างกาย ชื่อนามสกุลออกจากโรงเรียน แต่เขาเหล่านั้นได้นำความพ่ายแพ้ติดตัวไปด้วย เด็กที่ก้าวพลาดบางคนออกไปก่อคดีอาชญากรรม ถูกสิ่งแวดล้อมชักนำให้ติดยาเสพติด สูญเสียอนาคต ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นอาจจะเกิดขึ้นกับนักเรียนของโรงเรียนทั่วทุกภูมิภาค รวมทั้งโรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) มีนักเรียนที่จะจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนมาก และในจำนวนนักเรียนทั้งหมดนี้ จากสถิติและข้อมูลของงานแนะแนวของโรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) พบว่า มีจำนวนนักเรียนถึงร้อยละ 75 ที่ยังไม่ได้ตัดสินใจในการศึกษาต่อ โดยเหตุผลพื้นฐานที่ว่า 1) ไม่รู้ว่าตนเองมีความสนใจด้านใดอย่างแท้จริง 2) ไม่แน่ใจในความถนัดของตนเอง 3) ไม่มีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจ โดยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูแนะแนวจึงสนใจที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจ เลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) โดยใช้ TIRAPHAT Model ซึ่งจะเน้นกิจกรรมที่เสริมสร้างการรู้จักตนเอง รู้จักความสนใจและความถนัดของตนเอง และกิจกรรมที่ให้ข้อมูลอย่างเพียงพอในเรื่องการศึกษาต่อและสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา เพื่อให้การตัดสินใจเลือกการศึกษาต่อของนักเรียนเหล่านี้เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแนะแนว โดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน โดย จอยและวิล (Joyce and Weil, 2009 : 25) กล่าวว่า รูปแบบการสอน (Model of Teaching) คือ รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Model) เพราะเป็นการพรรณนาถึงสภาพแวดล้อมในการเรียน รวมถึงพฤติกรรมของผู้สอนเมื่อนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งจะนำไปสู่การจัดระบบของความสามารถในการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ให้การศึกษาแก่ตนเอง หลักสำคัญของรูปแบบการเรียนรู้คือ สอนให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีพลังมากขึ้น มีทักษะในการเรียนรู้และเพิ่มพูนสติปัญญา การที่การจัดการเรียนการสอนจะกลายเป็นรูปแบบได้นั้น ก็จะต้องผ่านการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ให้เป็นระบบเสียก่อน ซึ่งก็แน่นอนว่าในการจัดระบบจะต้องคำนึงถึงทฤษฎีและหลักการ รวมทั้งสภาพการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นระบบการจัดการเรียนการสอนกับรูปแบบการเรียนการสอน จึงมีความหมายที่แท้จริงตรงกันสาระหลักที่สำคัญ ผู้วิจัยได้ออกแบบรูปแบบการสอน (Model of Teaching) เรียกชื่อว่า “TIRAPHAT Model” มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 8 ลำดับขั้นเพื่อนำไปจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. ศึกษาประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนว

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยศึกษาจากการตอบแบบสอบถามความต้องการการจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนวโดยกำหนดคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open Form) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 186 คน ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 350 คน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ TIRAPHAT มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 8 ลำดับขั้น ได้แก่

ลำดับขั้นที่ 1	T	มีแนวคิดมาจาก การจัดการเรียนรู้แบบ Team - Based Learning
ลำดับขั้นที่ 2	I	มีแนวคิดมาจาก การจัดการเรียนรู้แบบ Inductive Method
ลำดับขั้นที่ 3	R	มีแนวคิดมาจาก การจัดการเรียนรู้แบบ Role Playing
ลำดับขั้นที่ 4	A	คือ ขั้น Applying and Serving ใน กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน
ลำดับขั้นที่ 5	P	มีแนวคิดมาจาก ขั้นตอน Perceiving with Graphic Organize
ลำดับขั้นที่ 6	H	คือ Happy in my mind that want to tell.
ลำดับขั้นที่ 7	A	คือ Ask and Answer
ลำดับขั้นที่ 8	T	คือ Team Process by Presentation

จากนั้นจึงนำการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model สร้างเป็นชุดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 ชุด กิจกรรม แต่ละชุดประกอบด้วย คำนำ วัตถุประสงค์ คู่มือครู แบบประเมินพฤติกรรม คู่มือนักเรียน (คำชี้แจง เนื้อเรื่องย่อ ใบงาน ใบความ แบบทดสอบ) และมีแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมแนะแนวที่ได้พัฒนาขึ้นโดยมีลำดับขั้นตามการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ รวมเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง จำนวน 20 ชั่วโมง

1) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1) ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 446 คน

1.2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/12 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 37 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และยังไม่เคยเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ตามลำดับขั้นของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model มาก่อน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

ระยะที่ 4 การพัฒนาเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยตรวจสอบกระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model ในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาผลการประเมิน ตรวจสอบ ปรับปรุง/แก้ไข รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ, แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จากนั้น นำผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัย มาพิจารณาความเหมาะสมตามองค์ประกอบต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านกระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไข จัดทำเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธี 1) หาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ค่าที (t-test) และกราฟ 3) เปรียบเทียบการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้กราฟ และ 4) ศึกษาผลของการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมแนะแนวและแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ครูผู้สอนแนะแนว จำนวน 3 คน นักการศึกษาด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน และนักการศึกษาด้านประเมินผล จำนวน 1 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของรูปแบบ ได้ดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงชุดกิจกรรมแนะแนว และแผนการจัดการเรียนรู้ เมื่อได้แก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหา ความยากง่ายของภาษาและนำมาหาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 โดยได้ค่าประสิทธิภาพ 82.97/82.47 ก่อนนำไปทดลองใช้จริง (Implement) กับกลุ่มตัวอย่าง

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/12 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี)ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 37 คน พบว่า

2.1 ผลการหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80/80 ($n = 37$)

คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
- คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระหว่างเรียนจากการเรียนด้วยรูปแบบ (รวมคะแนนเต็ม 100 คะแนน)	83.35	3.102	83.35
- คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทดสอบหลังการเรียนด้วยรูปแบบ (50 คะแนน)	41.35	3.442	82.70

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า จากการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่างเรียนเท่ากับ 83.35 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.102 คะแนน คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.35 และคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังการเรียนเท่ากับ 41.35 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.442 คะแนน คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.70 นั่นคือ การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.35/82.70 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2.2 ผลการประเมินเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

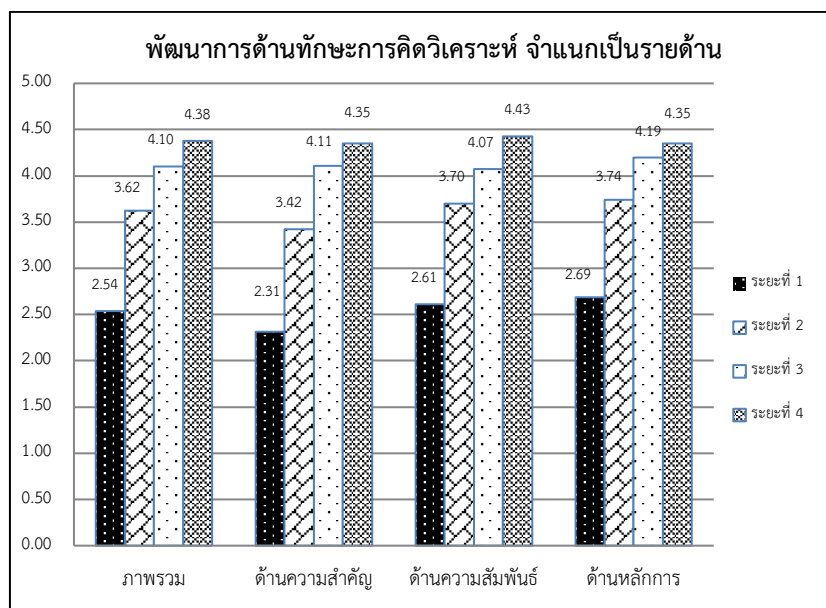
การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-value
ก่อนจัดการเรียนรู้	37	50	29.05	4.904	23.341	<0.0001
หลังจัดการเรียนรู้	37	50	41.35	3.442		

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 23.341$, $p\text{-value} < 0.0001$)

2.3 ผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนใน 4 ระยะ โดยสรุปเป็นกราฟ

ผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เข้าร่วมการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้

แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง 37 คน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยสรุปพัฒนาการเป็นกราฟ

แผนภาพที่ 1 แสดงพัฒนาการของนักเรียนด้านการคิดวิเคราะห์

จากแผนภาพที่ 1 พบว่า จากคะแนนเต็มข้อละ 5 คะแนน รวม 15 คะแนน ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่เข้าร่วมการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพัฒนาการสูงขึ้นในทุกระยะที่ศึกษาทั้ง 3 ด้าน และในภาพรวม

2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model

ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ดังตารางที่ 3 ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นรายด้าน (n = 37)

ด้าน	ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1	ด้านรูปแบบของการจัดการเรียนรู้	4.68	0.377	มากที่สุด
2	ด้านเนื้อหา	4.26	0.389	มาก
3	ด้านการใช้ภาษา	4.45	0.468	มาก
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.69	0.287	มากที่สุด
5	ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.32	0.444	มาก
6	ด้านการวัดและการประเมินผล	4.64	0.451	มากที่สุด
7	ด้านประโยชน์จากการใช้รูปแบบ	4.55	0.449	มากที่สุด
โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน		4.53	0.286	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.287), รองลงมาคือ ด้านรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.377) และด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.389)

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการประเมินเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนแล้ว พบว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังปรับปรุงแก้ไขมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนำกิจกรรมสื่อและอุปกรณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมกันเรียนรู้แบบการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง (Collaborative Learning) คือ กลุ่มที่มารวมตัวกันอาจ 2 คน หรือ 4 คน 1 กลุ่ม ที่มีการคละเทศ ความสนใจ และคละความสามารถ (เก่ง กลาง อ่อน) ทำงานร่วมกันแบบคนเก่งช่วยสอนคนที่อ่อน หรือเรียนรู้ซ้ำ คนที่มีความสามารถปานกลาง ก็ร่วมด้วยช่วยกันจนสำเร็จ และทุกคนบรรลุเป้าหมายเดียวกัน เป็นการแสดงความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมพลัง ในการเรียนรู้ร่วมกัน พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข, (2561 : 41) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง หมายถึง แนวการสอนที่กลุ่มผู้เรียนที่คละเทศ คละความสามารถช่วยเหลือกัน เรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรม หรือลงมือปฏิบัติอย่างกระตือรือร้น ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งดิจิทัล จนกระทั่งกลุ่มสามารถสร้างความรู้ หรือสรุปความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดผลการเรียนรู้ คือ 1) รู้ด้วยความเข้าใจ 2) มีความสามารถทักษะการคิดและการปฏิบัติ 3) มีคุณลักษณะและค่านิยม และสิ่งสำคัญ คือ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ รวมทั้งบทเรียนที่ได้ไปใช้หรือประยุกต์สร้างผลงานเพื่อเผยแพร่และบริการสังคมได้

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับ บุญญา กลิ่นจันทร์ (2558 : 72-181) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง พระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) สำนักการศึกษาเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับจิตราภรณ์ จานงพิศ (2557 : 125-129) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านการปรับตัวทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีพฤติกรรมด้านการปรับตัวทางสังคมสูงขึ้นหลังการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านการปรับตัวทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนใน 4 ระยะ จากเข้าร่วมการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง 37 คน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า จากคะแนนเต็มข้อละ 5 คะแนน รวม 15 คะแนน ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ TIRAPHAT มีพัฒนาการสูงขึ้นในทุกระยะที่ศึกษาทั้ง 3 ด้าน และในภาพรวม วัชรรา เล่าเรียนดี (2556 : 10) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การแสดงออกด้วยคำพูด หรือพฤติกรรมการปฏิบัติ ที่บ่งบอกถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างละเอียดทุกแง่มุม โดยบอกอธิบายเหตุผลประกอบเรื่องที่รู้ ระบุนิยามคิดรวบยอด ระบุนิยาม ระบุนิยามเชื่อมโยงของความคิดรวบยอดต่าง ๆ และรายละเอียดของเรื่องที่สามารถที่จะแจกแจง จำแนกองค์ประกอบส่วนประกอบต่าง ๆ รวบรวมข้อมูลที่เป็นหลักสำคัญ เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจและประเมินผล หรือเพื่อสรุปผลอย่างเหมาะสม โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เป็นเครื่องมือพัฒนาทักษะการคิดผ่านชุดกิจกรรมแนะแนว

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์มีพัฒนาการสูงขึ้นในทุกระยะที่ศึกษา ทั้ง 3 ด้านคือ ในภาพรวม ด้านความสำคัญ ด้านความสัมพันธ์ และด้านหลักการ น่าจะมีสาเหตุมาจากการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model ที่ส่งผลและเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างแท้จริง กล่าวคือได้ปฏิบัติตามขั้นตอนและรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยเฉพาะ ขั้นประเมินผล ทำทั้งขณะดำเนินการและหลังสิ้นกิจกรรม เพื่อดูว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ และขั้นป้อนข้อมูลย้อนกลับ เป็นการนำผลจากการประเมินมาแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) โครงสร้างการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เน้นที่ประเมินจากการปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของนักเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ในประเด็นวิธีการสืบเสาะหาความรู้ วิจัย ประชากร และประสาท เนื่องเฉลิม (2554) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การสืบเสาะหาความรู้ เป็นส่วนหนึ่งของการสอนแนะแนวที่ช่วยพัฒนาทั้งด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ได้จินตนาการ ได้แก้ปัญหา และลงมือตรวจสอบความคิดตนเอง ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสสัมพันธ์กับกระบวนการทางสมอง ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดและตั้งคำถามร่วมกับเพื่อน มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน เข้าใจผู้อื่นและพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นมนุษย์ และผู้เรียนคือผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งขึ้นกับความสามารถและความพร้อมทางการเรียนของแต่ละคน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ อุเทน วาหงา, จันทรพร พรหมมาศ และวิจิต สุรัตน์เรืองชัย (2560 : 16-27) วิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยประยุกต์แนวคิดชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้และทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการสื่อสารของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ เป็นไท เทวรินทร์ (2556) ได้วิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจ เลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อหลังการทดลองสูงกว่าทักษะดังกล่าวก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งน่าจะมาจากการนำเทคนิคการจัดกิจกรรมแนะแนวมาใช้ประกอบในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังที่ นงลักษณ์ ประเสริฐ และคณะ (2553 : 88-89) ได้กล่าวถึงเทคนิคการจัดกิจกรรมแนะแนว ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ เช่น การระดมสมอง เป็นวิธีการรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มในระยะสั้น การระดมสมองเป็นวิธีการประชุมชนิดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการเลือกสาเหตุของปัญหา และนำแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาหรือหาข้อยุติในเรื่องหนึ่ง โดยอาศัยความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลเป็นเครื่องตัดสินใจและการอภิปรายกลุ่ม ที่ช่วยให้สมาชิกทราบเรื่องราวและได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกิดการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาพร้อมกันและเป็นการเสริมสร้างและสามัคคีในหมู่คณะ และประการสำคัญคือ ได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ประกอบการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ TIRAPHAT โดยเฉพาะ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ดังที่ เนสเซอร์ (Neisser ; อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2553 : 208-209) กล่าวไว้น่าสนใจว่าทั้งเพียเจต์ (Piaget) และวิก็อตสกี (Vygotsky) นับว่าเป็นนักทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับ “Cognition” หรือกระบวนการรู้คิด หรือกระบวนการทางปัญญา นักคิดคนสำคัญในกลุ่มนี้คือ อุลริช ไนส์เซอร์ (Ulrich Neisser) ได้ให้คำนิยามของคำนี้ไว้ว่า “เป็นกระบวนการรู้คิดของสมองในการปรับเปลี่ยน ลด ตัด ทอน ขยาย จัดเก็บ และใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่รับเข้ามาทางประสาทสัมผัส ซึ่งอาจจะเกิดหรือไม่เกิดจากการกระตุ้นของสิ่งเร้าภายนอกก็ได้ ดังนั้น การรู้สีก การรับรู้ จินตนาการ การระลึกได้ การจำ การคงอยู่ การแก้ปัญหาการคิดและอื่น ๆ อีกมากจึงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรู้คิดนี้” สอดคล้องกับ กิลลิโน (Giuliano, 1998 : Abstracts) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีรูปแบบทางความคิดที่เหมือนกัน จะใช้วิธีการแก้ปัญหาที่คล้ายกัน และการแก้ปัญหาแบบเป็นกลุ่มจะช่วยให้นักเรียนได้ตรวจสอบการคิดของตนเอง

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ TIRAPHAT Model เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ และด้านเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมและสอดคล้องกับตัวชี้วัดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ปริมาณของเนื้อหาเหมาะสมกับระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลวิจัยนี้ค่อนข้างเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันกับ อารยา ช่ออภัย (2553 : 120-203) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักเรียนพึงพอใจต่อการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด จิระ ดีช่วย (2554 : 112-177) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วมกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเสริมสร้างโน้ตทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเห็นด้วยต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนในระดับมาก โดยเห็นด้วยมากที่สุด ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมาด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับตามลำดับ บุญญา กลิ่นจันทร์ (2558 : 72-181) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง พระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) สำนักการศึกษาเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก และอีกท่านหนึ่งคือ จิตราภรณ์ จำนงพิศ (2557 : 125 - 129) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านการปรับตัวทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนวาปีปทุม พบว่า นักเรียน มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านการปรับตัวทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการตัดสินใจของเด็กนักเรียนสามารถเกิดขึ้นได้โดยอาศัยความร่วมมือของครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครองคือบุคคลแรกที่ช่วยเหลือปลูกฝังและพัฒนาทักษะการตัดสินใจ ควบคู่ไปกับการทำหน้าที่ของโรงเรียนโดยผ่านทางคณะครู ที่อบรมดูแลนักเรียน ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนมีโอกาสเพื่อแสดงทักษะการตัดสินใจทั้งในห้องเรียน และในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ร่วมกับเพื่อนนักเรียน เมื่อนักเรียนได้รับการสนับสนุนและพัฒนาให้มีการใช้ทักษะการตัดสินใจอย่างเหมาะสมแล้ว เมื่อถึงเวลาที่พวกเขาต้องทำ การตัดสินใจในเรื่องสำคัญสำหรับชีวิต โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาต่อ นักเรียนเหล่านี้ก็จะสามารถนำความรู้และทักษะที่มีอยู่มาเป็นแนวทาง หรือเป็นแนวคิดในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ได้ลงมือปฏิบัติ โดยมีครูคอยเป็นผู้อำนวยความสะดวก แนะนำ ให้คำปรึกษา และสร้างแรงบันดาลใจ นอกจากจะทำให้ นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติกิจกรรมแล้ว ยังทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะที่ต้องพัฒนาเกิดขึ้นตามจุดประสงค์ในการเรียนรู้ด้วย แต่การจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เช่นนี้ ครูต้องพยายามสร้างกิจกรรมในลักษณะต่างๆ เช่นนี้อีกต่อเนื่อง จนผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นทีม จากกิจกรรมง่ายๆ เช่น กิจกรรมคิด-จับคู่-แลกเปลี่ยน (think-pair-share), การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) และการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นต้น ไปสู่กระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือที่สูงขึ้นต่อไปเป็นลำดับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จิตรารักษ์ จันทพิศ. (2557). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม ด้านการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จิระ ดีช่วย. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วมกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเสริมสร้างโน้ตทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้าง องค์ความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นางลักษณ์ ประเสริฐ และคณะ. (2553). ชุดฝึกอบรมแนะแนว. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญญา กลิ่นจันทร์. (2558). รายงานการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง พระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์). ตรัง : โรงเรียนเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) สำนักการศึกษาเทศบาลนครตรัง.
- เป็นไท เทวินทร์. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2561). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 10. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีณา ประชากุล และประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2554). รูปแบบการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2556). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชา แดงจำรูญ. (2563). ทักษะชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารยา ช่ออั้งชัย. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุเทน วาหา, จันทพร พรหมมาก และวิชิต สุรัตน์เรืองชัย. (Januar-April, 2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยประยุกต์แนวคิดชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้และทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา. (29).
- Caroline, Sheffield C.(2007). Technolog and the Gifted Adolescent : Higher Order Thinking. 21st Centeracy and the Digital Native [Online]. Assessed 10 December. Available from <http://www.nesu.edu/meridian/sum2007/gifted/02.thm/>

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- Giuliano. F.J. (1998, July). **The Relationships Among Cognitive Variables and Students Problem-Solving Strategies in an Interactive Chemistry Classroom.** Proquest-Dissertation Abstracts. 59 : 125 –A.
- Isaak. A.C. (1981). **Scope and Method of Political Science : An Interduction to the Methodology of Political Inquiry (3rd nd).** Lillion : The Doreey Press.
- Joyce, B., and Weil, E. (2009). **Models of Teaching.** 8th ed. New York : Allyn & Bacon.M
- Macquire. W.J. (1969). **The Hand Book of Social Psychology.** 2nd ed Massachusetts : Addison Wesley Publishing Company.
- Whalmen , B.B. (1973). **Dictionary of Behavior Science.** New York : Litton Education Publishing.